

BİBLİYOGRAFYA

1. TÜRK KÜTÜPHANECİLERİNİ İLGİLENDİREN ESERLER DÖRT DİLDE KÜTÜPHANECİLİK TERİMLERİ SÖZLÜĞÜ

Türk Kütüphaneciliğinin dertlerinden biri de, hiç şüphesiz, terminoloji meselesidir. Yeni gelişmeye başlayan bir meslek olarak Türk kütüphaneciliğinin terim konusunda daha bir zaman sıkıntı çekeceği de muhakkaktır. Çünkü terimlerin bulunması, bulunanların tutunup yerleşmesi zamana ihtiyaç gösterecektir. Bu bakımdan, Türkçe bir kütüphanecilik terimleri sözlüğü hazırlanmasının henüz erken olup olmadığı hususu tartışılabilir bir konu olacaktır.

Durum böyle olmakla beraber, böyle bir sözlük hazırlanması konusundaki çalışmaların ilk meyvası olan bir eser, UNESCO'nun yardımı ile, Millî Kütüphane tarafından yayımlanmıştır: *Dört Dilde Kütüphanecilik Terimleri Sözlüğü*.

Eser, evvelâ Henri Lemaître tarafından İkinci Dünya Harbinden önce hazırlanmaya başlamış, fakat ölümü üzerine iş yarıda kalmıştı. Harpten sonra bu konu Anthony Thompson tarafından yeniden ele alınmış ve Henri Lemaître tarafından hazırlanan liste genişletilip yeniden düzenlenmiş ve eser UNESCO tarafından 3 dilde (İngilizce, Fransızca ve Almanca) hazırlanmış bir sözlük olarak *Vocabularium Bibliothecarii* adı ile yayımlanmıştı. Eserin aslı her sayfada iki sütun olarak düzenlenmiş, üç dile ait terimler iki sayfa üzerindeki 3 sütuna yerleştirilmiş, dördüncü sütun dördüncü bir dile çevrilmesine imkân bırakacak şekilde boş bırakılmıştır.

Leman Şenalp, bu dördüncü sütunu

Thompson, Anthony.

Dört Dilde Kütüphanecilik Terimleri Sözlüğü (Vocabularium Bibliothecarii). Çev. : Leman Şenalp Ankara, Türk Tarih Kurumu Eserleri, 1959.

XL, 379 s.

Türkçe kütüphanecilik terimleri ile durmayı düşünmüş ve eseri Türk kazandırmaya çalışmıştır. Elbette kütüphanecilik mesleğini seçen birinin karşılığı terminoloji güçlüğünü Leman Şenalp de karşılamıştır. Bu de fazlası ile... Çünkü, sözlük, bir kimsenin gelişigüzel kullandığı terimleri bir nizama bağlayacaktır. Olunca da, sözlüğe terim olarak girer namzet her kelime üzerinde titiz durmak gerektirir.

Leman Şenalp bu çok güç işi yapmış mıdır? Bu soruya müsbet cevap vermek elbette ki mümkün değildir. Bunun sebebi de yukarıda izah edilen terminoloji güçlüğüdür. Çünkü, batı dillerindeki birçok terim Türkçeye olduğu gibi aktarmakla kalmıştır. Çünkü, bu terim Türkçede hiçbir karşılığı mevcut değildir. Türkçe bir karşılık bulunmadıkça da batı dillerindeki terim kullanılması zarurî olacaktır.

Ayrıca, bazı terimlerin Türkçe karşılıkları mevcut olduğu ve bunlar kullanıldığı halde, bu terimlerin sözlükte

mıyarak bunun yer'ne batı dillerindeki terimlerin bir cümle hâlindeki izahına yer verilmiş olması da dikkate değer bir husustur. Bunun tipik bir misali, eserin 94 üncü sayfasında yer alan «tracing» teriminin karşılığı olarak verilen «esas fişin arkasına yazılan unsurlar» şeklindeki izahtır. İşin aslına bakılırsa bu izah da eksiktir. Çünkü, bahis konusu unsurlar kartın arka yüzüne yazılabildiği gibi fişin bibliyografik künyeden boş kalan alt kısmına da yazılabilir ve birçok Amerikan kütüphaneleri bu yolu tercih etmektedirler. Kütüphaneye katalogunda, herhangi bir eser için hangi ilâve fişleri çıkarıldığını ve bunların nerede olduğunu anlamaya yarayan bu kayıtlar d'limizde «izleme» veya «takip kaydı» şeklinde ifade edilmekte ve bu İngilizce «tracing» kelimesinin ügat manâsını da karşılamaktadır. Gerçekten, bu terimin türediği «trace» kelimesi sözlüklerde «izini takip etmek» ekinde karşılanmaktadır.

Bütün bunlar, Leman Şenalp'in yaptığı çalışmanın önemini azaltmaz. Ancak, Türk kütüphanecilerinin terminoloji üzerinde daha çok ve daha titizce alışması gerektiğini gösterir.

Bunu böylece belirttikten sonra, eserin teknik tarafı üzerinde de biraz uralım. *Dört Dilde Kütüphanecilik Terimleri Sözlüğü* alfabetik olarak değil, vrensel Onlu Tasnif'ine göre düzenlen-

miştir. Böylece, sözlükten faydalanmak isteyenler, aynı konu ile ilgili bütün terimleri birarada bulabilmektedirler. Ayrıca, sözlükte yer alan terimlerin 4 dildeki alfabetik indeksleri de eserin sonuna eklenmiştir. Bu yolla, konusu bilinmeyen terimlerin bulunması da sağlanmış olmaktadır.

Eserin başında, yine dört ayrı dilde, bir giriş kısmı vardır. Bu bölümde, Sözlüğün tarihçesi, diller, tarifler, maddelerin tertip tarzı ve sözlükten nasıl istifade edileceği hakkında bilgiler yer almıştır.

Yukarıda da izah ettiğimiz gibi, Dört Dilde Kütüphanecilik Terimleri adlı eseri, Türkçe bölümü bakımından mükemmel bulamıyoruz. Esasen, bunu, eserin Türkçe terimlerini hazırlayan Leman Şenalp'te bilmektedir ve esere yazdığı önsözde şunları söylemektedir :

«Sözlüğün şimdiki basımını bir deneme basımı olarak telâkki etmekteyiz; zira yukarıda da işaret ettiğimiz gibi, bir çok terimlerin tam karşılıklarını bulamadık. Bundan sonraki basımların daha noksansız ve kusursuz yapılabilmesi için meslekdaşlarımızın tenkit ve tekliflerine intizar edeceğiz.»

Leman Şenalp'in bu isteğini karşılamak ve kendisini, bu yorucu ve başarılı çalışmasından dolayı tebrik etmek bir vazifedir. Tenkid hususundaki temennilerine bir nebze olsun karşılık verdiğimizizi sanıyoruz.

II. TÜRK KÜTÜPHANECİLERİNİ İLGİLENDİREN YAZILAR

(Temmuz — Aralık 1961)

Acaroğlu, Türker : Bizde Bibliyografya. (Yeni Neşriyat) *Milliyet* (İstanbul). 14 Eylül 1961.

Acaroğlu, Türker : Çocuk kitapları (Yeni Neşriyat). *Milliyet* (İstanbul), Kasım 1961.

Acaroğlu, Türker : Fikir ve sanat eserlerinin derleme kanunu tasarısı (Yeni Neşriyat). *Milliyet* (İstanbul), 19 Ekim 1961.

Acaroğlu, Türker : Kütüphaneler Komitesi raporu (Yeni Neşriyat). *Milli-*

yet (İstanbul), 12 Ekim 1961.

Acaroğlu, Türker : Merhum Peyami Safa'nın eserleri (Yeni Neşriyat). *Milliyet* (İstanbul), Haziran 1961.

And, Metin : Kitap olarak yayınlanmış tiyatro oyunları bibliyografyası, 1865 - 1928. *Forum* (Ankara), 15 Ekim 1961.

Ardıçoğlu, Turgut : Beklediğimiz Kayrı. *Elâzığ* (Elâzığ), 23 Eylül 1961.

Ardıçoğlu, Turgut : Bizim Kütüphanemiz. *Elâzığ* (Elâzığ), 28 Eylül 1961.

Ardıçoğlu, Turgut : Kütüphane ve Kütüphaneci. *Elâzığ* (Elâzığ), 27 Eylül 1961.

Ardıçoğlu, Turgut : Unutulmıyan Hizmetler. *Elâzığ* (Elâzığ), 22 Eylül 1961.

Atak, Benian : Okullarda kitaplık problemini aile birlikleri ele almalıdır. (Dünya Çocuk Kitapları Haftası münasebetiyle). *Dünya* (İstanbul), 20 Kasım 1961.

Ay, Behzat : Bu korkunç gidiş. *Varlık* (İstanbul), 15 Eylül 1961.

Ay, Behzat : Okuyucu ve kitapçıları. *Varlık* (İstanbul), 1 Temmuz 1961.

Banarlı, Nihad Sami : Okul kitaplarımız (Maarif Bahisleri). *Hürriyet* (İstanbul), 18 Kasım 1961.

Başaran, M. : Okuma üstüne. *Varlık* (İstanbul), 1 Aralık 1961.

Berk, Zeynep : Kitaplarım (Hanımlar, Sizin İçin). *Yeni Sabah* (İstanbul), Haziran 1961.

Berkand, Muazzez Tahsin : Okumak sevgisi (Benim görüşüm). *Hür Vatan* (İstanbul), 18 Kasım 1961.

Berkand, Muazzez Tahsin : Kitap

sevgisi (Benim görüşüm). *Hür Vatan* (İstanbul), 9 Ekim 1961.

Bozdağ, İsmet : Dünyada çıkan ilk gazete. *Son Posta* (İstanbul), 25 Ağustos 1961.

Burdurlu, İbrahim Zeki : Kağıdın Ağıdı. *Vatan* (İstanbul), 24 Ekim 1961.

Cılızoğlu, Tanju : Okumuyoruz. (Eğilimler) *Tanin* (İstanbul), 25 Eylül 1961.

Çapanoğlu, Münir S. : Türkiye'de ilk kadın dergisi. *Son Havadis* (İstanbul), 23 Haziran 1961.

Daha çok okumayı temin için il yol. *Son Posta* (İstanbul), 8 Eylül 1961.

Dağo, Reşat Nuri : Gazete karşısında okuyucu (İncelemeler). *Dür* (İstanbul), 20 Kasım 1961.

Durusoy, M. Orhan : Büyük kayıplarımız. *İstanbul Belediye* (İstanbul), Ağustos 1961.

Not : Osman Nuri Ergin hk.

Erer, H. Nihad : Kitap sergisi hatırlattıkları (Kamera). *Kudret* (Ankara), 15 Kasım 1961.

Gürkasnak, Murtaza : Okumağa eğitime dair. *Balıkesir Postası* (Balıkesir), 9 Ağustos 1961.

Haşim Bibliyografyası. Yeni İsti. (İstanbul), 21 Haziran 1961.

İngiliz Gazetecilik Tarihi Serisi (Fikir ve Sanat), *Vatan* (İstanbul) Haziran 1961.

İlgar, İhsan : İlk Türk mizah gazetesi; Diyojen. *Kudret* (Ankara), 24 Ağustos 1961.

Kaflı, Kadircan : Kitap yakan asker (Nabız). *Kudret* (Ankara) Ağustos 1961.

Karaca, Mehmet İsa : Dünya

cuk Kitapları Sergisi (Şehirde Röpörtajlar). *Hakimiyet* (Ankara), 17 Kasım 1961.

Karahan, Edip : Kitap... Kitap... Kitap... *Öncü* (Ankara) 12 Ağustos 1961.

Kaynarıdağ, Arslan : Kitabın dostları düşmanları. *Gençlik* (İstanbul), Ekim 1961.

Koral, Nuri Sami: Milli Kütüphane ve Türk Bestecileri. *Vatan* (İstanbul), 26 Ağustos 1961.

Kütüphanecilik (Meslekler). *Akis* (Ankara), 2 Ekim 1961.

Legge, Christopher : Orta - Doğu Arap Ülkelerinde bibliyografya dergileri. *Kitap Belleten* (İstanbul), Mart - Nisan 1961.

Levend, Ağâh Sırrı : Üniversite yayımları nasıl elde edilir? *Kitap Belleten* (İstanbul), Mart - Nisan 1961.

Maurois, André (Çev. : Arslan Kaynarıdağ): Okumak, herşeyden önce okunak! *Kitap Belleten* (İstanbul), Mart - Nisan 1961.

Olgun, İbrahim : İran'da bibliyografya çalışmaları. *Kitap Belleten* (İstanbul), Mart - Nisan 1961.

On sekiz bin okulda kitaplık kurulu. *Balıkesir Postası* (Balıkesir), 15 Ağustos 1961.

Özerdim, Sami M. : Bir Dernek (Hayat ve Kültür). *Ulus* (Ankara). 26 Ağustos 1961.

Özerdim, Sami N. : Kendime Göre. *Kitap Belleten*. (İstanbul), Mart - Nisan 1961.

Özerdim, Sami N. : Kitap saatinde bir yıl. *Dost* (Ankara), Ağustos 1961.

Özerdim, Sami N. : Meslek Dergisi (Hayat ve Kültür). *Ulus* (Ankara), Eylül 1961.

Pamirli, Osman Turgut : Zararlı ayınlar. (Günün olayları) *Şehir* (İstan-

bul), 8 Eylül 1961.

Penn, Reuter — Muriel : Ucuz cep kitapları 20. yüzyıl kültürünün temeli oluyor. *Kitap Belleten*. (İstanbul), Mart - Nisan 1961.

Puncky, Claire : Turkish Visitor Spending Time in Bayou Area (Down the Bayou). *The Times - Picayune* (New Orleans, Luisiana, Amerika) 23 Temmuz 1961.

Not : Doç. Dr. Osman Ersoy'un gezisi hakkında röportaj.

Salti, Selim Y. : Defter, Kitap... *Şalom* (İstanbul), 27 Eylül 1961.

Safa, Peyami : Tatil tavsiyesi (Peyami Safa Köşesi) *Yeni İstiklâl* (İstanbul), 19 Temmuz 1961.

Sunar, Engin : Cemiyeti zehirliyen yayınlar (Günün yazısı). *Son Havadis* (İstanbul), 27 Ekim 1961.

Taylor, Velma : Visitor from Turkey praises State Library. *State-Times* (Baton Rouge, Luisiana, Amerika). 20 Temmuz 1961.

Not : Doç. Dr. Osman Ersoy'un inceleme gezisi ile ilgili röportaj.

Tekil, Fûruzan : Okur-yazar olmak (Günün konusu). *Yeni İstanbul* (İstanbul), 21 Ağustos 1961.

Tekil, Fûruzan Hüsrev; İlk gazete (Sohbet), *Şehir* (İstanbul), 9, 10, 11 Ağustos 1961.

Törehan, Habib Edib : Köylere kitap. *Yeni İstanbul* (İstanbul), 17 Ağustos 1961.

Ulunay, Refi Cevat : Kanayan yara (Takvimden Bir Yaprak). *Milliyet* (İstanbul), 17 Kasım 1961.

Us : Okumak (Bana Göre). *Son Saat* (İstanbul), 23 Ağustos 1961.

Varan, Abidin : Koca bir başkent ve iki kitaplık. *Öncü* (Ankara), 28 Ekim 1961.